

Tolkavgift och förbud mot barntolkning (SOU 2026:23)

Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet
Remisstid den 6 september 2026

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med Stockholms stads yttrande, bilaga 1 till promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Arbetsmarknadsdepartementet har remitterat betänkandet Tolkavgift och förbud mot barntolkning (SOU 2026:23) till bland annat Stockholms stad för yttrande. Enligt förslaget ska samtliga myndigheter omfattas av skyldigheten att ta ut en tolkavgift för den enskilde. Tolkavgiften är 400 kronor per ärende och ska bara tas ut om personen har varit folkbokförd i Sverige i minst sex år och ärendet inte omfattas av något undantag. Syftet med förslaget om tolkavgift är att stärka incitamenten att lära sig svenska.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialnämnden. Socialförvaltningen har inkommit med ett kontorsyttrande på grund av kort remisstid.

Stadsledningskontoret avstyrker både utredningens förslag om att införa tolkavgift i sin helhet samt förslaget om att införa förbud mot att barn tolkar i myndighetsärenden.

Socialförvaltningen är negativa till utredningens förslag om införande av tolkavgift och förbud mot barntolkning.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Staden anser att tolkning är en förutsättning för fungerande kommunikation, bra beslut och demokrati i praktiken. Utan tolk ökar risken för missförstånd i kontakt med

myndigheter, vilket kan leda till ojämlik behandling. För att säkerställa rättssäkerhet, jämlikhet och tillgång till likvärdig samhällsservice är det avgörande att människor förstår och kan göra sig förstådda.

Staden avstyrker därför utredningens förslag om att införa tolkavgift. Avgiften bedöms ha en begränsad effekt som incitament för språkinläring och förväntas därför inte i någon nämnvärd utsträckning bidra till det integrationspolitiska syftet med förslaget. Tolkavgifterna riskerar att leda till att personer avstår från nödvändiga myndighetskontakter vilket kan försämra deras möjligheter att tillvarata sina rättigheter och minska möjligheterna till integration. Avgifterna kan även medföra kostnadsförskjutningar mellan myndigheter om den enskilde behöver ansöka om ekonomiskt bistånd för att betala tolkavgifterna.

Om förslaget om tolkavgifter antas, föreslår staden att det bör övervägas om det ska införas fler undantag från tolkavgift för att säkerställa att avgiften inte får oproportionerliga konsekvenser för särskilt utsatta personer eller i ärenden där den enskilde har ett särskilt starkt behov av kontakt med myndigheter.

Staden är i sak positiv till att barn inte används som tolkar. Dock avstyrker staden förslaget om att införa förbud mot att barn tolkar i myndighetsärenden eftersom förslaget är alltför förenklat och konsekvenserna av förslaget inte är tillräckligt belysta. Förslaget medför svårigheter i praktisk tillämpning.

Stockholm den 19 augusti 2026

Alexander Ojanne

Bilagor

1. Stockholms stads yttrande, dnr KS 2026/663-
2. Remiss - Tolkavgift och förbud mot barntolkning (SOU 2026:23), dnr KS 2026/663-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarråden Dennis Wedin och Andrea Hedin (båda M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Att remissen besvaras med detta utlåtande.
2. Att därutöver anföras

Det svenska språket är den enskilt viktigaste nyckeln till ett fungerande liv i vårt samhälle. Det är vägen till jobb, till egenförsörjning och till att bli en aktiv del av den gemenskap som Stockholm ska vara. Utan språket hamnar man i ett permanent utanförskap och det kan vi som stad aldrig acceptera. Under alltför många år har

ställt för låga krav. Vi måste stärka drivkrafterna för att lära sig svenska, och därför välkomnar vi moderater förslagen i denna utredning.

Att efter sex års tid i Sverige fortfarande kräva offentligt finansierad tolk innebär att kraven på egenansträngning är obefintliga. Genom att införa en tolkavgift markerar vi en rimlig princip, där samhället stöttar i början, men med tiden förväntas du lära dig språket i det land där du bor. Lika avgörande är förslaget om förbudet mot barntolkning. Barn ska gå i skolan, leka och vara barn och ska aldrig behöva bära vuxnas ansvar eller agera medlare i känsliga myndighetskontakter. Att undantag kan göras i nödsituationer och vid enkla administrativa uppgifter är befogat men i övrigt bör förbudet mot barntolkning vara tydligt.

Reservation av borgarrådet Gulan Avci (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Att delvis avslå föredragande borgarrådets förslag till beslut.
2. Att remissen besvaras med vad som anförs nedan.
3. Att paragrafen justeras omedelbart.

Svenska språket är nyckeln till delaktighet, egen försörjning och frihet. Den som lever i Sverige har ett eget ansvar att efter förmåga lära sig svenska. Det är därför rimligt att den som efter sex år i Sverige fortfarande behöver tolk vid vissa myndighetskontakter får betala en begränsad del av kostnaden.

Förslaget innehåller viktiga undantag, bland annat för ärenden som rör barn, socialtjänst, hälso- och sjukvård samt tandvård. Samtidigt bör regeringen i den fortsatta beredningen överväga om ytterligare undantag behövs för att avgiften inte ska få oproportionerliga konsekvenser för särskilt utsatta personer. Det gäller exempelvis personer som utsätts för våld i nära relation, hedersrelaterat våld eller ekonomisk kontroll och som har ett starkt behov av kontakt med en myndighet.

Liberalerna tillstyrker förslaget om ett lagstadgat förbud mot att använda barn som tolkar. Vuxnas bristande språkkunskaper får aldrig göras till ett barns ansvar. När barn tolkar riskerar de att få del av känsliga uppgifter, hamna i en vuxenroll och bära ansvar för information som kan få stor betydelse för familjen. Det innebär också risker för rättssäkerheten.

Det är därför anmärkningsvärt att Stockholms stad föreslås avstycka förbudet med hänvisning till praktiska tillämpningsproblem. Sådana problem måste mötas genom tydliga regler, tillgång till professionella tolkar och väl avvägda undantag – inte genom att barn även fortsättningsvis tillåts bära ett ansvar som hör till vuxenvärlden. Utredningens undantag för nödsituationer och uppgifter av enbart administrativ karaktär ger utrymme att hantera situationer där det inte är möjligt eller rimligt att invänta en professionell tolk.

Stockholms stad bör därför tillstyrka utredningens förslag om tolkavgift och förbud mot barntolkning, med de synpunkter om ytterligare skydd för särskilt utsatta personer som framförs ovan.

Ärendet

Arbetsmarknadsdepartementet har remitterat betänkandet Tolkavgift och förbud mot barntolkning (SOU 2026:23) till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Utredningen innehåller två huvudförslag:

- Införande av en tolkavgift för den enskilde i myndighetsärenden.
- Förbud mot att använda barn som tolk i kontakt med myndigheter.

Förslag om införande av tolkavgift

Enligt förslaget ska samtliga myndigheter omfattas av skyldigheten att ta ut en tolkavgift för den enskilde. Tolkavgiften är 400 kronor per ärende och ska bara tas ut om personen har varit folkbokförd i Sverige i minst sex år och ärendet inte omfattas av något undantag. Syftet med förslaget om tolkavgift är att stärka incitamenten att lära sig svenska. Regleringen av tolkavgiften har därför kopplats till tidsgränserna för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi). Rätten att delta i sfi gäller som längst i sex år. Avgiftsnivån har bestämts utifrån att skapa ett incitament för den enskilde att lära sig svenska, samtidigt som avgiften inte ska vara så hög att den riskerar att avhålla enskilda från att ta kontakt med myndigheter eller att tillvarata sina rättigheter. Principen om full kostnadstäckning tillämpas därför inte.

När ska tolkavgift tas ut?

Tolkavgift ska endast tas ut om en myndighet inom ramen för handläggningen av ett ärende har använt tolk med stöd av 13 § första stycket förvaltningslagen. Avgiften avser muntliga kontakter och tas ut oaktat vem som initierat ärendet.

Exempel på ärenden där tolkavgift kommer att tas ut:

- Försäkringskassans ärenden om aktivitetsersättning, förebyggande sjukpenning, merkostnadsersättning, närståendepenning, sjukersättning och sjukpenning
- Arbetsförmedlingens ärenden om arbetssökandes registrering i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten
- Kriminalvårdens ärenden om särskilda utslussningsåtgärder
- Polismyndighetens ärenden om avvisning av utlänningar som vistas i Sverige utan tillstånd
- Migrationsverkets ärenden om återkallelse av uppehållstillstånd
- Ärenden som handläggs av Statens servicecenter på uppdrag av andra myndigheter (exempelvis Försäkringskassan, Skatteverket och Arbetsförmedlingen).

När ska tolkavgift inte tas ut?

Utredningen har identifierat ett flertal rättsliga hinder samt etiska regler mot att avgiftsbelägga tolkning och det föreslås därför flera undantag.

Undantag från avgiften föreslås bland annat för:

- när ärendet direkt rör barn
- när tolk använts inom socialtjänsten
- när tolk använts inom hälso- och sjukvården eller tandvården
- när en verksamhet redan är avgiftsbelagd
- när tolk använts i ärenden och mål om tvångsvård, förvar eller uppsikt
- när minoritetsspråk använts

För personer med vissa typer av funktionsnedsättning, som med anledning därav har svårigheter att lära sig svenska, ska kunna ansöka om undantag.

Förbud mot barntolkning

Utredningen föreslår att myndigheter och andra som utför offentliga uppgifter inte ska få använda barn som tolk.

Syftet med förslaget beror på de negativa konsekvenser som kan uppstå för barnet samt att säkerställa att tolkning sker på ett rättssäkert sätt. Riskerna som tas upp är bland annat att barnet vid tolkning får ta del av känslig eller olämplig information, hamnar i en vuxenroll och får ett stort ansvar, missar skolundervisning, riskerar att översätta fel i viktiga situationer och kan påverkas negativt i relationen till sina föräldrar.

Undantag ska får göras:

- i nödsituationer,
- vid enkla administrativa uppgifter

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialnämnden. Socialförvaltningen har inkommit med ett kontorsyttrande på grund av kort remisstid.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 29 juli 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning av synpunkter

Stadsledningskontoret avstyrker utredningens förslag om att införa tolkavgift i sin helhet. Avgiften bedöms ha en begränsad effekt som incitament för språkinläring och förväntas därför inte i någon nämnvärd utsträckning bidra till det integrationspolitiska syftet med förslaget. Personer som omfattas av tolkavgifter kan i många fall antas ha ett större behov av stöd från myndigheter och begränsade ekonomiska resurser. Tolkavgifterna riskerar att leda till att personer avstår från

nödvändiga myndighetskontakter vilket kan försämra deras möjligheter att tillvarata sina rättigheter och motverka integrationen. Avgifterna kan även medföra kostnadsförskjutningar mellan myndigheter om den enskilde behöver ansöka om ekonomiskt bistånd för att betala tolkavgifterna.

Stadsledningskontoret avstyrker förslaget om att införa förbud mot att barn tolkar i myndighetsärenden eftersom förslaget är alltför förenklat och konsekvenserna av förslaget är inte tillräckligt belysta. Förslaget medför svårigheter i praktisk tillämpning. I sak är stadsledningskontoret positiv till att barn inte används som tolkar och många myndigheter har en sådan hantering idag. Förslaget är dock alltför förenklat och konsekvenserna är inte tillräckligt belysta. Förslaget medför sammantaget svårigheter i praktisk tillämpning.

Ställningstaganden

Förslag om införande av tolkavgift

Stadsledningskontoret avstyrker utredningens förslag om att införa tolkavgift i sin helhet. Stadsledningskontoret ifrågasätter att införandet av tolkavgift kommer att få den effekt som utredningen eftersträvar, det vill säga att avgiften kommer att motivera fler personer att lära sig svenska snabbare. Tolkavgiften föreslås införas sex år efter att en person folkbokförts i Sverige. För den enskilde blir det svårt att på förhand bedöma hur stora framtida tolkavgifter kan bli. Kostnaden är beroende av flera faktorer, såsom den enskildes fortsatta behov av tolk och antalet myndighetskontakter där avgift kan komma att tas ut. Mot denna bakgrund bedöms avgiften ha begränsade förutsättningar att fungera som ett effektivt incitament för språkinläring.

Införande av tolkavgifter medför att personer som är i behov av tolk får sämre förutsättningar att ha kontakt med myndigheter än andra, eftersom kontakten kan bli avgiftsbelagd. Kostnaderna kan bli betydande för den enskilde då avgiften tas ut per ärende och något högkostnadsskydd inte föreslås. Konsekvensen kan bli att personer avstår från de myndighetskontakter de har behov av för att undvika tolkavgiften. Enskildas möjligheter att tillvarata sina rättigheter riskeras i och med tolkavgiften samt försämrad integration i samhället vilket motverkar det integrationspolitiska syftet med förslaget.

Tolkavgifterna riskerar att drabba en särskilt utsatt målgrupp. Personer som efter flera år i Sverige fortfarande har behov av tolk kan i många fall antas ha ett större behov av stöd från myndigheter och samt begränsade ekonomiska resurser. Förslaget om tolkavgifter riskerar även att innebära förskjutning av kostnader, från en myndighet till en annan, när personer utan egen försörjning kan behöva ansöka om ekonomiskt bistånd för att kunna tillgodose sitt behov av tolk hos andra aktörer. Processen gällande ekonomiskt bistånd innebär ofta att den enskilde behöver ha kontakt med ett flertal olika myndigheter för att uttömma alla möjligheter till självförsörjning vilket kan medföra flera tolkavgifter.

Om förslaget om tolkavgifter antas, föreslår stadsledningskontoret att det bör övervägas om det ska införas fler undantag från tolkavgift för att säkerställa att avgiften inte får oproportionerliga konsekvenser för särskilt utsatta personer eller i ärenden där den enskilde har ett särskilt starkt behov av kontakt med myndigheter. Det kan exempelvis avse personer som utsätts för våld i nära relation eller som till följd av ekonomisk kontroll saknar faktisk tillgång till sina ekonomiska medel.

Förbud mot barntolkning

Stadsledningskontoret avstyrker utredningens förslag om att införa förbud mot att barn tolkar i myndighetsärenden i sin helhet. Stadsledningskontoret delar uppfattningen att barn som utgångspunkt inte ska användas som tolkar i kontakter med myndigheter och många myndigheter har redan idag den hanteringen. Förslaget med ett lagstadgat förbud bedöms däremot som alltför förenklat och konsekvenserna av förslaget är inte tillräckligt belysta. Exempelvis är konsekvenserna för barn och för grupper med begränsade språkkunskaper inte tillräckligt utredda.

Stadsledningskontoret bedömer att förslaget behöver analyseras mer i relation till det föreslagna införandet av tolkavgifter. Om kostnaderna för professionell tolkning ökar för enskilda, finns en risk att vissa vårdnadshavare, trots förbudet, i praktiken använder barn som tolkar eller avstår från kontakt med myndigheter. Det är oklart vilka åtgärder som förväntas av myndigheter när en vuxen trots förbudet vill använda ett barn som tolk eller om det inte finns en professionell tolk att tillgå. Det framgår inte om en ansökan eller ett ärende i sådana fall ska avvisas, skjutas upp eller hanteras på annat sätt. De föreslagna undantagsbestämmelserna ger inte tillräcklig vägledning för i vilka situationer de kan användas. Detta riskerar sannantaget att skapa osäkerhet i tillämpningen och kan få särskilt negativa konsekvenser för personer i utsatta situationer.

Stadsledningskontoret föreslår att remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialförvaltningen

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 22 juni 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att utredningens förslag om tolkavgift riskerar att främst drabba personer som redan tillhör en särskilt utsatt målgrupp. Personer som redan uttömt sex år av möjlighet till SFI samt Arbetsförmedlingens etableringsprogram och som fortsatt har ett tolkbehov, är en målgrupp som sannolikt inte heller har egen försörjning och är i behov av ekonomiskt bistånd i relativt hög utsträckning.

Användning av tolk i praktiken

För att tillgodose sig rätten till ekonomiskt bistånd förväntas alla andra möjliga alternativ till försörjning vara uttömda samt att den enskilde har gjort vad den kan för att komma närmre självförsörjning. Det innebär att kontakt med myndigheter så som

Försäkringskassan, Skatteverket, Pensionsmyndigheten, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen är kravställd för rätten till ekonomiskt bistånd. Kontakterna är dessutom avgörande för att dessa personer ska kunna få rätt stöd mot självförsörjning, även om omfattningen kan variera på individnivå. Kontakt med Statens servicecenter är även vanligt förekommande för målgruppen.

Detta innebär ofta att flera ärenden skapas hos flera olika myndigheter vilket kan medföra många tolkavgifter för den enskilde. Socialnämndens erfarenhet är att många personer av de som inte har lärt sig svenska genom SFI eller andra språkutbildningar ofta har andra, outredda behov av stöd. Det kan handla om funktionsnedsättningar, diagnoser eller andra svårigheter som inte har utretts i hemlandet. För att få rätt hjälp krävs ofta långvarigt stöd och vägledning och det kan ta flera år innan det finns en dokumenterad utredning om dessa behov. Förslaget riskerar att bli en förskjutning av kostnader, från en myndighet till en annan, när personer utan egen försörjning behöver ansöka om ekonomiskt bistånd för att kunna tillgodose behov av tolk hos andra aktörer.

Det framgår av utredningen att tolkavgiften kan leda till ett ökat behov av ekonomiskt bistånd, men att frågan om socialnämnden bör bevilja bistånd till tolkavgifter ska avgöras i rättstillämpningen. Ny rättstillämpning och praxis inom ramen för ekonomiskt bistånd kräver tid och flertalet prövningar. I väntan på sådan praxis kan frågan om skälig levnadsnivå tolkas olika av kommuner och handläggare. Det innebär risk att personer och familjer kan hamna i situationer där de inte beviljas bistånd till tolkavgifter, vilket leder till en ännu mer ansträngd ekonomisk situation. I dessa situationer finns risk att barn inte får sina behov tillgodosedda, till följd av den ekonomiskt utsatta situation som familjen befinner sig i.

Även personer som är i behov av skydd till följd av hot och våld i nära relation, hedersrelaterat våld samt prostitution och människohandel kan vara i behov av ekonomiskt bistånd i samband med att personen lämnar relationen/situationen. Denna målgrupp behöver ofta kontakt med andra myndigheter, särskilt Skatteverket, för att kunna tillgodogöra sig nödvändigt skydd. Att ändra folkbokföring samt ansöka om skyddade personuppgifter/folkbokföring är ofta avgörande delar av det skydd som krävs. Tolkavgiften riskerar att höja tröskeln till dessa skyddsåtgärder, när en person saknar egen försörjning och inte vill behöva få ytterligare avgifter.

Barn som tolkar

Att barn inte får användas som tolkar är bra, men ett förbud kräver att tillgången till professionella tolkar säkras. Förslaget om tolkavgifter riskerar däremot att motverka sitt syfte när det ställs i relation till förslaget om förbud mot barntolk. I en situation där personer utan egen försörjning, varje månad, får höga kostnader för tolkavgifter, ökar risken att föräldrar använder sina barn för att hjälpa till med tolkning i kontakt med myndigheter. Även om en myndighet inte använder barnet för tolkning, blir det i praktiken svårt att stoppa ett barn som tolkar på uppmaning av sin förälder. En annan risk är att barn blir uppmanade att föra föräldrars talan utan att föräldern är med i sammanhanget, för att minska dessa kostnader. Även om myndigheterna inte skulle

acceptera en sådan lösning och informera om att föräldern behöver företräda ärendet, kan situationen vara betungande ansvar nog för ett barn.

Det kan bli svårt i praktiken att bedöma vad som krävs för att kunna göra undantag kring förbud mot barntolkning. Akuta ansökningar av ekonomiskt bistånd inkommer dagligen i flera ärenden hos en försörjningsstödenhet. I en situation där en förälder ansöker om ekonomiskt bistånd för mat, där det framgår att familjen inte har mat hemma och inte har ätit kan socialtjänsten hamna i ett läge där tolkning av barnet är nödvändig för att undvika att nödsituation uppstår. Särskilt i fall där det är svårt att få tolk på aktuellt språk med kort varsel. Det är otydligt i utredningen hur dessa bedömningar ska göras och vad som definieras som en nödsituation. Dessa barn riskerar att fortsatt behöva bära ansvaret för tolkning i mycket svåra och komplexa situationer.

Ställningstaganden

Mot bakgrund av ovan avstyrker socialförvaltningen utredningens förslag om införande av tolkavgift och förbud mot barntolkning. I det fall förslaget antas instämmer förvaltningen i undantagen där utredningen har bedömt att det föreligger rättsliga eller andra hinder för att ta ut en tolkavgift. Förvaltningen anser därtill att ärenden inom Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Kriminalvården, Polismyndigheten, Migrationsverket samt ärenden som handläggs av Statens servicecenter på uppdrag av andra myndigheter bör omfattas av undantaget. I relation till förslaget om tolkavgift avstyrker förvaltningen även den del som rör förbud mot barntolkning.